

але й віддзеркалюють культурно зумовлені особливості комунікації, враховуючи відмінності між традиціями різних суспільств, соціальні й індивідуальні параметри користувачів. Саме це дозволяє розглядати їх як новітні інструменти міжкультурного діалогу, що поєднують лінгвістичні універсали з локальними комунікативними нормами, забезпечуючи гармонійність та комфортність спілкування у глобалізованому світі.

Список використаних джерел

1. Баліцька О. С., Мисловська О. А., Човганюк М. М. Теоретичні засади дослідження семантики ввічливості. *Теоретична і дидактична філологія*. 2017. №25. С. 19–27.
2. Булик І. Я. Співвідношення принципів кооперації та ввічливості в теорії та практиці мовленнєвої комунікації. *Мова і культура* (Науковий журнал). Київ: Видавничий Дім Дмитра Бураго 2008. Вип. 10. Т. V (105). С. 186–192.
3. Brown P., Levinson S. Politeness: Some Universals in Language Usage. Cambridge: CUP, 1987. 345 p.
4. Goffman E. Interaction Ritual: Essays on Face-to-Face Behavior. Garden City, NY: Anchor Books, 1967. 270 p.
5. Belda-Medina J., Calvo-Ferrer J. R. Using chatbots as AI conversational partners in language learning. *Applied Sciences*. 2022. № 12(7). P. 1–16.

УДК 373.3/.5.091.64:027.8:021.2

JEL Classification: I21, I23

Павленко Т. С.,
науковий співробітник відділу
науково-освітніх інформаційних ресурсів
і методичного супроводу освітянських бібліотек,
Державна науково-педагогічна бібліотека України
імені В. О. Сухомлинського, м. Київ

РОЛЬ БІБЛІОТЕКИ У ПРОЄКТУВАННІ ТА РОЗВИТКУ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ЗАКЛАДУ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Анотація. У статті висвітлено питання проєктування освітнього середовища закладу загальної середньої освіти з акцентом на ролі бібліотеки як центру інформаційного, культурного та комунікативного розвитку учасників освітнього процесу. Показано, що сучасна шкільна бібліотека трансформується у відкритий

освітній простір, який сприяє формуванню інформаційної грамотності, читацької культури та творчої активності здобувачів освіти.

Сучасна освіта переживає період глибоких трансформацій, пов'язаних із цифровізацією, компетентнісним підходом, особистісно орієнтованим навчанням і переосмисленням ролі освітнього середовища. В умовах реалізації Концепції "Нова українська школа" (НУШ) акцент зміщується з передачі знань на створення сприятливого середовища для розвитку, самореалізації й творчості здобувачів освіти. У цьому контексті проектування освітнього середовища постає як стратегічне завдання кожного закладу освіти, а шкільна бібліотека – як активний учасник цього процесу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема проектування освітнього середовища відображена у працях українських і зарубіжних науковців: Л. Березівської, А. Вербицького, А. Гуралюка, О. Жосана, І. Зязюна, О. Кобелєва, В. Кременя, С. Кудряк, Л. Лук'янової, О. Матвійчук, О. Сухомлинської, Дж. Дьюї, М. Фуллана, Г. Хендерсона. Вони розглядають середовище як комплекс умов, що забезпечують розвиток особистості та формування освітніх компетентностей. Особливу увагу приділено просторово-предметному, інформаційно-комунікаційному та соціокультурному компонентам середовища.

Освітнє середовище сучасної школи визначається як система умов, що сприяють формуванню компетентностей, розвитку критичного мислення, комунікаційних і цифрових навичок учнів. Проектування цього середовища включає такі етапи: Аналіз потреб учасників освітнього процесу (учнів, учителів, батьків); Визначення цілей і принципів розвитку школи відповідно до освітніх стандартів і концепцій розвитку громади; Моделювання простору та ресурсів – навчальних кабінетів, зон відпочинку, бібліотечно-інформаційного центру, медіа теки; Інтеграція ІКТ та цифрових сервісів у навчання і бібліотечну діяльність; Моніторинг ефективності середовища через опитування, аналіз освітніх результатів, соціальну активність школярів.

Проектування освітнього середовища сучасної школи передбачає створення умов для розвитку особистості, формування ключових компетентностей і використання цифрових технологій у навчанні. Центральним елементом цього середовища стає бібліотека, яка поєднує освітні, інформаційні, культурно-просвітницькі й соціальні функції.

Шкільна бібліотека сьогодні – це не лише місце для зберігання книжок, а **інтелектуальний і комунікаційний хаб**, де учні вчаться шукати, критично оцінювати та застосовувати інформацію.

Бібліотека у структурі сучасного освітнього середовища виконує функції не лише зберігача інформації, а й партнера у формуванні освітнього простору. Вона трансформується у бібліотечно-інформаційний центр школи, який забезпечує:

- доступ до друкованих і електронних ресурсів;
- підтримку освітніх програм, реалізацію міжпредметних проєктів;
- розвиток інформаційної грамотності учнів і педагогів;
- організацію дозвілля, клубів читання, літературних зустрічей;
- комунікаційну платформу між учасниками освітнього процесу.

Варто підкреслити, що успішне проєктування середовища передбачає створення інтерактивної бібліотеки-медіатеки, у якій поєднуються традиційні форми роботи з інноваційними: електронними каталогами, онлайн-ресурсами, інтерактивними виставками, віртуальними екскурсіями, цифровими архівами проєктів учнів.

Бібліотекар стає фасилітатором освітнього процесу, який координує пошук, відбір і критичну оцінку інформації, навчає учнів працювати з різними джерелами, формує інформаційну культуру. Особливе значення мають спільні ініціативи бібліотеки й учителів – проведення інтегрованих уроків, наукових тижнів, проєктних робіт, медіаосвітніх заходів.

Важливим аспектом є виховна й соціокультурна місія бібліотеки: вона формує читацькі інтереси, виховує повагу до книги, підтримує ініціативи учнів, розвиває громадянську свідомість і медіакультуру. Співпраця бібліотекаря з педагогами, учнями, батьками створює цілісне освітнє середовище, де панує довіра, взаємодія й творчість.

Висновки. Бібліотека є ключовим елементом сучасного освітнього середовища: вона реалізує принципи неперервної освіти, формує інформаційну компетентність учнів і педагогів, розвиває їхні комунікаційні та медіаграмотні навички. Через поєднання традиційних і цифрових форматів бібліотека відкриває широкі можливості для доступу до знань, сприяє самоосвіті й творчій самореалізації кожного учасника освітнього процесу.

Діяльність бібліотеки спрямована на створення інноваційного, комфортного та духовно збагаченого простору школи – простору, у якому поєднуються навчання, дослідження, культурна взаємодія та розвиток особистості.

Список використаних джерел

1. Berezivska L. D. Secondary education reform in the independent Ukraine (1991–2017): concepts, programmes, doctrines and strategies *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology*. 2019. Vol. VII (76), Is. 187. P. 20–22. DOI: <https://doi.org/10.31174/SEND-PP2019-187VII76-04>.

2. Гуралюк А. Роль бібліотеки як складника інформаційно-освітнього простору закладу освіти. *Науково-педагогічні студії*. 2024. Вип.8. С. 217–231. URL: <https://doi.org/10.32405/2663-5739-2028-8-217-231> (дата звернення: 08.10.2025).

3. Державний стандарт базової середньої освіти : постанова Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898. *Законодавство України* / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-%D0%BF> (дата звернення 08.10.2025).

4. Кобелєв О. М. Ресурси інформаційно-аналітичної діяльності бібліотек. *Вісник Харків. держ. академії культури*. 2012. Вип. 36. С. 88–97. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/hak_2012_36_12 (дата звернення 08.10.2025).

5. Матвійчук О.Є. Діяльність бібліотеки закладу загальної середньої освіти в контексті НУШ. *Освітній менеджмент: успішні практики й виклики в контексті розбудови НУШ* : зб. матеріалів Міжрегіональної наук.-практ. інтернет-конф. Полтава, 19 квіт. 2023 р. / за заг. ред. С.В. Корольок, О.В. Касьянової. Полтава : ПАНО, 2023. С. 11–13. URL: <https://pano.pl.ua/wp-content/uploads/2023/11/Osvitnij-menedzhment-3.pdf> (дата звернення 08.10.2025).

УДК 37.09

JEL Classification: I31, D91

DOI: <https://doi.org/10.64076/eecsr251015.13>

Сачко І. О.,

здобувач вищої освіти,

Сумський державний університет, м. Суми

Науковий керівник:

Данілова Д. Е.,

викладач-стажист кафедри психології,
політології та соціокультурних технологій,
Сумський державний університет, м. Суми

ПРОЯВИ ПРОКРАСТИНАЦІЇ В ЮНАЦЬКОМУ ВІЦІ

Юнацький період має ключове значення для становлення особистості та психічного розвитку людини в цілому. Так, на цьому етапі відбувається інтенсивний розвиток пізнавальних психічних процесів (абстрактно-логічне мислення, зміна способів запам'ятовування, раціональні прийоми довільного запам'ятовування матеріалу, зростання концентрації уваги, тяжіння до узагальнень, пошуку закономірностей і принципів, які стоять за окремими фактами, формування інтелектуальних почуттів), вдосконалення вольової сфери (зокрема, розвивається внутрішній локус контролю). Збільшується значення спілкування: актуалізується потреба молодого людини в прийнятті